

6. Косянчук С. Соціономічна сутність дидактичних технологій як основа освітньої стратегії і навчання. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи* : IV-а міжнар. наук.-практ. конф., м. Конін (Польща) – м. Ужгород – м. Дрогобич, 15 черв. 2018 р. Конін (Польща) – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2018. С. 187–190.

7. Паламарчук В. Ф., Барановська О. В. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 3. С. 60–66.

Кришмарел В. Ю.,
кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ В ЛІЦЕЇ НА ОСНОВІ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ

Шляхи реалізації такого навчання є різними в залежності від системи загальної освіти, яка функціонує в певній країні. Здебільшого впровадження відбувається через уроки «Філософії для дітей» (Philosophy for Children/P4C), що наразі є найбільш розробленою методикою. Проте, є й інші підходи: навчати історії філософії або філософуванню, включати певні елементи при вивченні соціогуманітарних предметів або виділяти окремі заняття, не оцінювати такі заняття чи включати екзаменаційну оцінку в загальний бал тощо.

Навчання філософії ми розуміємо як поєднання навичок критичного мислення (аналізу, синтезу та оцінювання інформації з різних джерел щодо певної проблематики) та вдумливого читання, на основі яких формується вміння аргументовано висловлювати свою думку усно та на письмі, що забезпечує продуктивне осмислення смисложиттєвих тем та цінностей, які таким чином актуалізуються для конкретної особистості та стають складником ціннісного горизонту особистості. Отже, впровадження такого навчання необхідне саме з огляду на формування ціннісних орієнтирів, досягнути якого можна лише через інтерактивні методи осягнення учнями смисложиттєвих проблем на основі осмислення проблемних питань та аналізу способів їх вирішення представниками різних філософських напрямів. Такий підхід дозволяє уникнути суто досвідного, емпіричного ковзання поверхнею проблеми. Усвідомлюючи наявність різних підходів до вирішення одного й того ж питання, а також осмислюючи слабкі аргументи або логічні помилки у позиціях попередників, учні вчаться цілісно ставитися до проблеми, системно аналізувати ситуацію, осягати закономірності тощо.

З огляду на реформування системи освіти України, наразі говорити про виокремлення окремого предмета є неактуальним (окрім деяких шкіл, де такі уроки припадають на предмети за вибором). Тож ефективним навчання філософії може бути саме як наскрізна лінія. З огляду на те, що в ліцеї на сьогодні практично відсутні спеціальні предмети, спрямовані на формування навичок критичного мислення, вдумливого читання, формулювання та аргументованого представлення власних позицій, що є складниками навчання філософії, шляхом впровадження можуть бути окремі завдання на уроках історії та громадянської освіти. Ці предмети мають значний потенціал роботи з документами, думками, оціночними судженнями, тому зупинилися на методичних пропозиціях щодо навчання філософії саме впродовж їх. З огляду на необхідність формування не лише навичок мислення, але й емоційного інтелекту, формування ціннісного горизонту особистості (лише таким чином моральні норми стають частиною

реального життя, а не просто авторитетною настановою) більш детально увагу приділено саме на цьому аспекту навчання філософії в ліцеї.

Зокрема, наведено ефективні шляхи роботи з філософськими за своїм змістом текстами; запропоновано тематику робіт визнаних мислителів, які дозволять ефективно використати їх напрацювання на уроках соціогуманітарного змісту в ліцеї; виокремлено взаємозв'язки між життєвими цінностями та мисленнєво-пізнавальними процесами. У висновках окреслено основні позитивні наслідки впровадження навчання філософії в ліцеї в контексті смисложиттєвих цінностей, а також підкреслено необхідність розробки відповідного методичного забезпечення для вчителів.

Ключові слова: навчання філософії, ліцей, методи, текст, смисложиттєві цінності.

Крячко І. П.,

науковий співробітник

відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти,

Інститут педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ АСТРОНОМІЧНОГО НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Глобальна інформаційно-комунікаційна система, що вже фактично функціонує на планеті, вплинула на різні сфери діяльності, докорінно змінивши життя багатьох людей. Виникли нові умови й можливості для культурного обміну, освіти, бізнесу, міжособистісного спілкування тощо. Завдяки цьому цивілізація увійшла в інформаційний етап розвитку. Його характерною особливістю є поява нових форм соціалізації основою яких є вільний доступ до інформації, дерегламентовані способи її обробки та соціального використання. В цьому зв'язку видатний український філософ С.Б. Кримський зауважив: «Майбутнє вторгається в наше життя з такою швидкістю, що виникає потреба в певній соціальній адаптації до нововведень нашого динамічного життя...» [1, с. 39].

Важливе, якщо не визначальне місце, в сукупному масиві інформації, яку продукує і якою оперує людство, належить інформації науковій. Наука вже давно стала продуктивною силою і нині важко знайти людину, яка б не користувалась в повсякденному житті результатами наукової діяльності.

Водночас розвиток цивілізації в останні кілька десятиліть свідчить за те, що обсяги наукової інформації, темпи її накопичення та переробки невпинно зростають. Це приводить до того, що раніше отримана інформація швидко старіє і замінюється новою. В таких умовах людям все частіше й частіше доводиться поновлювати свої знання, отримані ними серед іншого й внаслідок осмислення наукової інформації.

Астрономія з одного боку - найдавніша наука, а з другого - належить до тих розділів природознавства, які в наш час активно розвиваються, а, отже, постійно поповнюються новою науковою інформацією. Якось частина цієї інформації зрештою трансформується у нове астрономічне знання. Внаслідок чого виникає потреба ввести його в освітнє середовище, яке, через процес навчання, дає змогу молодому поколінню опанувати цим астрономічним знанням, а також в загальнокультурний процес в цілому.

Нині очевидним є факт, що книги (і значною мірою журнали) втратили позиції лідерів серед носіїв актуальної інформації. Вони просто не встигають за її змінами й, окрім цього, -